

HAVAGVIAT ILINNIAQTULIQIJJIKKUT INUGLUGIJAITTUMIK ILIHAINIQ ATUGAKHAQ

ATUGAKHAMUT TITIRAQHIMAJUQ

Nunavut Kavamanga akhuurutait tamainnut ikajuutikhainiklu iliharnikkut atuqtakhanik tamainnut ilihaqtunut inuglugijaittumik imaalu ihuaqtunik ihariagijainnut ajuiriiqhimajainnullu ilihaqtut. Ihuaqtumik, Havagviat Ilinniaqtulijijitkut tunihiniaqtut qajangnaittumik, pittiaqtumiklu, ikajuutikhainiklu iliharvingmi tamainnut ilihaqtunut illitanginni iliaqtakhamingnik tikinnahuarumajainnik, iliharnahuarlutiklu pittaaqtamingnik, iniqhijanginni iliaqtamingnik.

PIDJUTAA

Pidjuitaa haffuma atugakhap tunihidjutikhanik naunairlugit iliharviinni Nunavunmi atuliqpallianikhanut inuglugijaittumik ilihainiq naunaiqtauhimajuq uumani atagahami, pitqujauhimajuq Ilangani 6 haffuma *Ilinniaqtuliqinirmut Maligaq* (2008).

ATULIRNIKHANNUT

Hamna Inuglugijaittumik Ilihainiq Atugakhaq atuqtaujuukhaq hapkununga: Havagviat Ilinniaqtulijijitkut ilaujullu Ilihaijit, iliharvik havagviinni havaktit, Nunallaani Ilinniaqtulijijitkut Katimajit, tamna Commission scolaire francophone du Nunavut, aallat timigutaujut, havaqatigiiktut, inullaatlu, ilaujut iliaqtut iliharnikhainut atuqtakhainnik.

Hamna aturnikhaannut haffuma atugakhaq apidjutikhanullu tamarmik iliaqtut ilaujullu kitutliqaak iliaqtut piqangittut aJurnavjaqtunnik iliharnikkut atuqtakhainnik iliaqtunullu ajuqhaqtunut.

TUKIHIDJUTIT

Inuglugijaittuq - Inuglugijaittuq ikajuutaujuq tapkununga Inuit ukpirijainnut tamarmik inuit ikajurniqaqtuq, ilaujut ikajuqpaktullu, imaalu ikajuqpakhtuk tamainnut iliaqtunut pitaalaqplutik inunguqhutiklu: inummarik.

Inuglugijaittumik ilihainiq – inuglugijaittumik ilihainiq atuqtauninga inuk inmiguuqtaliquhanni inummarik. Ikiglivalliadjatauvtuq piiqhugillu ajuqhautit ajurnautaujullu ilaupkailimatkutit kiunnaqtuniklu aallatqiinik iliharnikkut, timikkut imaalu mihingnautainut ihariahuutainik iliaqtut. Pidjutiaqtuq malrungnik avatingnut

ikajuutikhangnik: 1) Qajangnaittumik Pittiaqtumiklu Iliharviit unalu 2) Ilihaqtuq Iniqhijanginni ilihagtamingnik.

Amirnaittut Amiqhiyullu Iliharviit – Amirnaittut Amiqhiyullu Iliharviit atuqhimaarlugit quviahuutigilugillu hivunikhaliurutingit tunnganarniq unalu inuukatigiitsiarniq, atuqhimaarlugit nakuuyunik inuuhirirniq iquhimaittumik, tunngahuktitaavluni qanurunaarnaittumiklu, tunnganaqtumik ilaupkainirmiklu imaali pittianirmik ikayurnirmiklu inungnik.

Ilihaqtuq Iniqhijanginni Ilihaqtamingnik – Ilihaqtuq Iniqhijanginni ilihagtamingnik Nunavunmi iliharviit akhuuqhaplugit Sivuniksamut llinniarniq unalu Pilimmaksarniq pijanginni hunatigut qaujihailutik ilihagtaitaujut imaalu ikajuutikhainnik atuqtakhat iliharnikkut ikajuutikhainnik (e.g. Universal Design Ilihautikhainnik, aallanganiinnik, amigaittunut-puqtuniqaqtunut ilihautikhat imaalu amihunut ikajuutikhat).

Iliharvingmi Havaqatigiiktut – Naunaiqtauhimajuq uumani *Ilinniaqtuliqinirmut Maligaq* (2008), Iliharvingmi Havaqatigiiktut ikajuqtigiiklutik havaqatigiiktut najugaqaqtut tamainni iliharvingni Nunavunmi imaalu piliuqtauhimajut Atanianit. Piliurniq ilihagtaitaujut ikajuutikhainnik Ilihaijait ikajuutikhainniklu ilihagtut ilittanginni ilihagtamingnik; nallunaqtunik ilittangini qanuqtut ihuaqtumik naunaiqhitikhainnik; ihuaqharlugillu ajuqhautaujut hapkuat Ilihaijait imaaluunniit ilihagtunut turrangajunnik; titiraqhimmaqtukhallu titiraqtakhamingnik, titiraqqujauhijunnik pitqijauhijunniklu.

Ajuqhautit Iliharvinnik - Ajuqhautit iliharnikkut hunatliqaak ajuqhautingit ilihagtup ilittamingni ajuqhautigijait.

Atauhirmut Ilihaqtumut Ikajuutikhanginnik Titiraqhimajut - Hamna Atauhirmut Ilihaqtumut Ikajuutikhanginnik Titiraqhimajut ihumaliurutaat havaqatigiikhutikkittut titiqqat ihuaqhaqtaujukhat ikajuqtikhainniklu pijariaqaqtut ilihagtup ajurianganni ilihagtakhaminnik. Aallarniarunaqhijuuq ihuaqtaqtaujariaqarummi ikajuutikhainnik ilihagtup ihariagijainnik imaalu iniqhijanginni ilihagtamingnik.

TITIQQAT HAFUMANI AULATTITTINNAQTUT TITIRAQHIMAJUT

- i. *Nunavunmi linniaqtuliqinirmut Maligaq*
- ii. Nunavunmi Inuglugijaittumik Ilihaiqiq Maliruagakhat
- iii. Nunavunmi Inuglugijaittumik Ilihaiqiq Atugakhaq
- iv. Inuglugijaittuq: Tun'ngavikhainnik Inuglugijaittumik Ilihaiqiq Nunavunmi Iliharvinni
- v. Aallat tamajakhat atuqtakhainniklu ikajuutikhainnik Inuglugijaittumik Ilihaiqiq

HIVUNIKHALIURUTIKHAIT

Havagviat Ilinniaqtuliqijitkut akhuuqpaktut piniaqhimajut atuqplugit hivunikhaliurutikhat inuglugiyaittumik ilihainiq ilaurutigilugit hapkununga Inuit Qaujimajatuqangit.

1. **Havagviat Ilinniaqtuliqijitkut piniaqhimajut Inuit inujuhiini aturniaqqtut taffuminga Sivuniksamut Ilinniarniq** (tamainnut ilihaqtunut inuglugijaittumik imaalu ihuaqtunik ihariagijainnut ajuiriiqhimajainnullu ilihaqtut).
2. Tamarmik ilihaqtut aadjikkutaittut imaaluajuiqpaktut aallatqiinnik.
3. Ilihaqtut illitturihungujait illittuminarnitiik imatut ilitariplugit inmik aallanganiqtik ilihaqatimngnit.
4. Ilihaqtut ilaujut aadjikkiiktunik ukiuqatitik ilihaqatigiplugit nungmingni imaatur ihuaqharuminaqtunik imaalu havaktaaktaitigut katitauhimajut ilihaqtut aadjikiivjangnik ihariagijainnik aullaranginnaqtumik naunaijaqtauvaktut iliaqtup ihariagijainnik imaalu iniqhijanginni ihaqtamingnik.
5. **Ilinniaqtuliqijitkut piniaqhimajut Inuit Qaujimajatuqangit hivunikhliurutaanik Tunnganarniq** (atuqhimaarlutik nakuujunik inuuhiriqniq iquhimaaittumik, tunngahuktitaupluni qanurunaarnaaittumiklu).
6. Iliharvingmi iliharvikhait tun'nganaqtut, qajangnaittumik, pittiaqtumiklu.
7. Iliharvikkut atuqtaujut akhuurutigijait ikajurumaplugillu mihingnautainut, inuuhiringniat, pitquhikkut, uqauhiagut imaalu iliharnikkut pivalliajutikhainik tamarmikilahaqtut.
8. **Ilinniaqtuliqijitkut piniaqhimajut Inuit Qaujimajatuqangit hivunikhliurutaanik Inuuqatigiitsiarniq** (ihumagpvlugit allat, katimaqatigingniq munarinirlu inungnik)
9. Iliharvingmi iliharniinni, ilaujut iliaqtut, havaktit, iliaqatigiiktullu nunangallu, pittiarikkut aallatqiingningit ihuuhingat pidjutaungittunni, uvinnia, inuuhingat, nakingaaqhimaniit, nunatuqaujut, nanirmiutauvaa, ukpirniarniq, angadjurviit, ukiunga, pittaarninga, angut arnaq naunaitkutaa, angunmik arnamik piqatiqarninga, katuhiqhimaviit, nutaraqaqqiit, hinggaijauviit, maligatigut qanuqtut maniliurutit, itiqtauhimagaluaruvit talvuuna itiqtauhimaruirutit angiqtauqpat (ihuaqhaqhimajuq taffumanga *Nunavunmi Inungnut Pilaarutait Maligaq*, Part 2 (7)(1) 2003).
10. **Ilinniaqtuliqijitkut piniaqhimajut Inuit Qaujimajatuqangit hivunikhliurutaanik Pilimmaksarniq** (ajuiqpallianingit imatut ajuiqhahimmarnikkut, uuktuqhimarnikkut qanuriliunikkullu).
11. Ilihaijit qaujimattiaqtut ikajuqtauvakhutiklu ajuiqhapkaqtauplutik ajuirjuumijanginni atuqtakhainik ihuaqtumik iliaudjidjuhikhainik aallatqiiktunut iliaqtunut.
12. Ilihaqtut angajuqqallu tunijauvaktut qakugunguranat tuhaqtitidjutikhanik pidjutqaqtunik qanurittaanginnik tunijauninginniklu qaujimajakhainnik iliharnikkut tikitakhainnik. Tuhapkaidjutikhat tuniyauniaqtut ilitariyahimajut

uqauhiinik Nunavunmi imaalu atuquyiyut uqarumaguvit atuqluarumayarnik uqauhiannik ilihaqtunut asngayuqqanginullu.

13. **Ilinniaqtuliqijitkut hivunikhliurutaanik** **piniaqhimaajut Piliriqatigiinni** **Inuit** **Qaujimaajatuqangit** (havaqatigiingniq atauhirmik pinahuaqhuni).

14. Ilihaqtut angajuqqallu nunalluilauhimmaaqpaktut ilihaqtut iliharnikhannik.

ATANIQTUIDJUTIT KIUNNNAQTULLU

Kamisina Ministait Katimajit

- Munarijaujukhat: aullanikhait iliharvingmi havaqatigiiktut; qanurinningit atuqtakhaliuqhimaajut Atauhirmut Ilihaqtumut Ikajuutikhanginnik Titiraqhimaajut; qaujihadjutikhainnik ajuiqhattiaqhimaajukhat; naunaijaidjuthikhait katimajiita imaalu ilaunikkut tikkuqaqtaunirmik maliqajakhat imaalu akiliuhiarutikhainnut; unalu ihivriuqtaunikkut tukhiutait maliqajakhat

Minista Ilinniaqtulirijitkunni

- Munarijakhait Ministait Katimajit tapkutiguuna atulirnikhanut atugakhaq
- Hivulliqtuijut maliktakhainniklu talvuuna atugakhaq imaalu qanuqtut inuglugijaittumik ilihainiq munarijauniaqqaa Nunallaani Ilinniaqtuliqijitkut Katimajiniit/Commission scolaire francophone du Nunavut
- Tamainnik kiujunnautinnik inuglugijaittumik ilihainiq Nunavunmi

Nunallaani Ilinniaqtulirijitkut Katimajit ukuallu Commission scolaire francophone du Nunavut

- Atulirnikhanut inuglugijaittumik ilihainiq atuqtakhainnik iliharvingni nunagijainni
- Munaqhiujukhat inuglugijaittumik ilihainiq imaalu iniqtirlugit ihivriuhidjutikhait titiraqtakhainnik Ilinniaqtuliqijitkut angiqtauhimaajunnik titirarnikhainnik

Naunaijaidjuthikhait Katimajiita

- Katimapkaijukhat tuhaqtidjutikhainnik tukhiqtauhimaajunnik ilaujunit ihuiguhuktunut ihuaqhaqtaujukhannik uqaudjiqarlutik ikajuqtikhannik
- Piliuqpakturlu pitqujidjuttikhannik kingulirmik ihumaliurutikhanik titiraqhimaajunnik ilauqatigiiktunut ihuiguhuktunut

Ilinniaqtuliqijitkut

- Kiujunnautinga Minista Ilinniaqtuliqijitkut atulirnikhanut atugakhaq
- Kiudjutikhannik pitqujidjutikhainnik tunihiplunni Nunallaani Ilinniaqtuliqijitkut Katimajiniit/Commission scolaire francophone du Nunavut talvuuna Inuglugijaittumik Ilihainiq Nunavunmi imaalu ikajuqtikhait tuniplugit

naunaitkutikhainnik uqautauulluaqtukkut taffumuuna inuglugijaittumik ilihainikkut atiuqtakhainnik pidjutiaqtuniklu maniliqtuutikhatigut

- Ikajuqtikhait ajuiqhattiaqhimaqut iliharnikhannik ilihaijit
- Munaqhiyt imaalu ihivriurlugit Inuglugijaittumik Ilihainiq Nunavunmi

Ataniat

- Atulirnikhanut Inuglugijaittumik Ilihainiq atuqtakhainnik iliharvingni
- Hivulliqtuujut maliktakhainniklu Iliharvingmi Havaqatigiiktunut
- Naunaiqhiplutik ihuarnikhanik ilihaujijunni, ilaujullu aallatigut iliharvikhanutt, ilihaqtumut inuuhianut hivuuranaittumiklu, ilihaqtup iliharnikhanut atuqtakhainnik, unalu iliharnikkut iliharvikhanik aallat ilihaqtup

Ilihaiji

- Atulirnikhanut inuglugijaittumik ilihainiq atuqtakhainnik iliharvivianni pipkaiplutiklu tamainnik ilihaqtut ikajuqtiarianginni

Iliharvingmi Havaqatigiiktut

- Havaqatigiikhutik naunairahuaqhugit ihuaqhaqhimarningit imaalu ikajuqtikhait ihuaqhautikhainniklu iliharnikkut iliharvikhanik ilihaqtup.

ILUANIITUT HAFFUMANI ATUGAKHANI

1. Tamarmik havaktit munarijakhaqaqtut ihuaqtumik aanniaqtailinikkut hivuranaittumiklu ilihaqtunut, inmingnut allanullu tigumiaqtinut.
2. Tamaita havaktiujut maliqajukhat *linniaqtuliqinirmut Maligaq* (Nunavunmi) unalu Inuglugijaittumik Ilihainiq Maliruagakhat (Nunavunmi) imaalu imaaluuniit aallanik ihuaqtunik ilaupkainikkut maliruagakhaluqhimaqunni.
3. Hamna atugakhaq maliqajukhaujuq taffuminga *Nunavunmi Inungnut Pilaarutait Maligaq* pittailitikhainik inugluguhurnirmik imaaluuniit inugluginahuarumi pidjutigilugit inuuhianik, uvinnia, inuuhiqarniit, nakingaaqhimaniit, nunatuqaujut, nanirmiutauvaa, ukpirniarniq, angadjurviit, hivulliq uqauhia, ukiunga, timikkut ajuqhautiqaruvit, angut arnaq naunaitkutaa, angunmik arnamik piqatiqarninga, katuhiqhimaqviit, nutaraqaqqiit, hinngaijauviit, maligatigut qanuqtut maniliuruit, itiqtauhimagaluaruvit talvuuna itiqtauhimaruvit angiqtaukpat. Havagviat linniaqtuliqijitkut maliqajukhat pilaarutainnik ilaukaijumajukhaungittut ilihuaqtumik pidjutigilugit hunatigutliqaak.
4. Hamna atugakhaq maliqajukhat uminga *Iltarijauhimaqut Uqauhiit Maligaq (Nunavut)*, malikhugit pilaarutingit aturnikhanut uqauhirmingnik Inuktut, Qablunaatun Uivivitunllu.
5. Havagviat linniaqtuliqijitkut piliurniaqtut munarilugillu atuqtakhat ilkajuutikhainniklu Nunallaani linniaqtuliqijitkut Katimajiinit / Commission scolaire

francophone du Nunavut, ilihaijit, ukuallu havaktit atanngujaunirmiklu titiqqat maliktakhait tigumiaqtit atulirnikhanut Inuglugijaittumik Ilihainiq Nunavunmi.

6. Hamna atugakhaq ilitaqhijuq saivanik hivunikhliurutainnik Inuglugijaittuq unalu llinniaqtuliqijitkut ilaupkainiaqtut hapkuninga hivunikhliurutainnik iliharnikkut iliharvikhanik Iliharvinni:
 - (1) Havaqatgiiktukhaujugut inuuhiringnaqtumik akhuurutigilugillu pivalliadjutikhainnik tamarmik nutaaqat;
 - (2) Hivurannaitumik iliharvikhannik;
 - (3) Akhuurutigilugit ajuiqtakhangit qaujimajakhangillu ajurianginni ikajuutikhainnikilihaqtup hakugingnikhainnut ihuaqtuniklu ihariagijainnut;
 - (4) Ilaujukhat tamarmik havaqatigiiktut ihumaliurnikkut ikajuutikhainnik ilihaqtunut;
 - (5) Ikajurahuarlugit unilugit ikajuqtikhait;
 - (6) Hivuliqtuiluhi ikajurnikkut akiittumiklu ikajurluhi; imaalu
 - (7) Uqaruirlutit inungnut hiamitiqtukhaungittunik.
7. llinniaqtuliqijitkut ilaupkainiaqtut hivunikhliurutainnik inuglugijaittuq piliurnikkut nutaamik iliharutikhainnik ihuaqhailutiklu tadjja atuqtaujunik iliharutinnik. Iliharutit tiguinnariaqarlugit ikajuqtikhainut atuinnariaqaqtukhat tamainnut ilihaqtunut.
8. Tamarmik ilihaijit maliqajakhangit llinniaqtuliqijitkut ajuittiaqtuq maliktakhait, pidjutiqaqtunik talvunga Inuglugijaittumik Ilihainiq.
9. Havagviat llinniaqtuliqijitkut titiraqtakhait uqarvigilugillu tamaita tigumiaqtijuut hunanik aallangurniinnik nutannguqtirniinnikluuniit Inuglugijaittumik Ilihainiq aallanguqtiqtauqpata atuqtakhat taffumanga atugakhamit imaaluuniit Nunavut Kavamanga maligakhaliuqqata atuqtakhanik aallangurniinnik *linniaqtuliqinirmut Maligaq* (Nunavunmi).

PILARUTINGIT MINISTAIT

Hunavaluk uumani atugakhami pijakhaq kikliqariami pilaarutinga Ministait KatimaJ iit ihumaliuriamingni qanuriliuriamingniklu pimmariktumik pijait ihariagijanginnik atugakhap.

ATUQTAUHUIRVIKHAA

Una atugakhaq pilirniaqtut ublunganit sainiqtaugumi taimaa talvunga ubluanut Apitilirvik 30, 2023mi.